

инструменти. На въпроса кой е правил инструментите в миналото, петрички зурнаджия сочи името на местен майстор българин, но твърди, че зурните по-често ги пренасяли от Турция: “Повече от Турция. На дедо ми свирката беше от Турция. На дедо Курта – от Истамбул. И викаа на зурната Стамболийката [Д.К., 10/2001, с. 49].

Турчеещите се гоцеделчевски зурнаджии държат да нарекат музиката си турска. Разколебаната идентичност намира израз в противоречивите определения на собствената музика. Те свидетелстват, че свирят за всички – *помаци*, българи, турци, *цигани*, демонстрират репертоар при българска християнска сватба, разказват меморати за свирене на български *банкети*, в български фолклорни ансамбли. Същевременно твърдят, че зурнаджийската музика, която свирят, е *турска*, защото те са *турци*: “Това се казва кушак – пояс. По турски е пояс. Това, което сме засвирили, сичко е турско. Няма българска музика при нас, няма циганска, това-онова. Само турска музика” [М.М., с. 37]. Привеждат се езикови доводи: *Кушак аваси*, *Юч аяк*, *Таушан*, *Тюрк аваси*, *Истанбол аваси*, *Небет*, *Кандрели* и др. са турски имена, следователно зурнаджийският репертоар е *турска музика*. Има и доводи от фолклорната история, предавана като родова памет. Музикантите зурнаджии са *мехтери*, защото са свирили в турската военна музика: “Бил е голем майстор дедо ми. И се на войводите е свирил. Едно време на турците на войводите” [Д. К., 10/2001, с. 49]. Най-старото време според родовата памет е *турското*. Оттук до определянето на традиционната, наследена музика като турска разстоянието е малко. Така например, началото на *Русалийските игри* – мъжки обреден танц с шаманистичен и реликтен характер, вероятно наследен от древното население на Балканите – кавракировски зурнаджия описва така: “Турският марш. Те идват със фесове, сос ножо...” [С. Д., 08/2001, с. 3].

Коментарът на условностите в етносимволиката, съдържаща се в цитираното мнение, може да започне от свързването на турското с феса. Всъщност фесът е една от емблемите на Османизма, а конструиращите турска национална идентичност кемалисти се дистанцират от него със закон [Stokes, 1992:25]. Връзката на зурната с Османското (назовавано от зурнаджиите *турско*) минало в съзнанието на свирачите има исторически основания. Според изворите, отразяващи периода на възникване и величие на Османската империя (XIV-XVII век), най-често срещаните музикални инструменти, използвани от цигани, са зурна и тъпан [Марушиакова, Попов, 2000:49]. А определянето на зурнаджийската традиция като турски стил се свързва с османското минало и от авторитетни изследователи: “В Османската империя турци, гърци и славяни живеят в близко съседство и споделят много елементи от културата. На селските панаири българите се наслаждават на борбата, съпроводвана от даул-зурна традиция в турски стил” [Rice, 1994:40]. Турската следа във взаимовлиянията между музикалните традиции на балканските народи е факт, който се коментира често с предубеждение. Български коментатор, познавач на зурнаджийската музика и съпроводжаните от нея танци, се дистанцира от предубежденията: “Много турско влияние има... Знаеш ли колко мелодии изслушах от турците – не се знай кой от кого е крал. По-склонен съм да вярвам, че от турците е взимано. Просто ние сме много обременени по отношение на тях, много резервирани. Не е само ключек – Турция е страшно богата на фолклор!” [И., с. 13].

След всичко казано от другите, следва да се чуе и гласът на етническите турци от района. Според интервюирани жители на селата Дъбница и Блатска, зурната е *турски инструмент*, защото се свързва с техни, турски традиции и ритуали, а в